

Motion till riksdagen 2005/06:So660

av **Kenneth Johansson m.fl. (c)**

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar att uppta ett nytt anslag för en nationell vårdgaranti.
2. Riksdagen beslutar att uppta ett nytt anslag för Nationellt center för komplementär medicin.
3. Riksdagen beslutar att uppta ett nytt anslag för stimulans till arbetet med föräldragrupper.
4. Riksdagen beslutar att uppta ett nytt anslag för Nationellt hälsonät.
5. Riksdagen beslutar att uppta ett nytt anslag för bidrag till Nätverket Hälsofrämjande sjukhus.
6. Riksdagen beslutar att öppna ett nytt anslag för kompetens- och stödinsatser för anhörigvårdare.
7. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg enligt uppställning:

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsförändring
13:1 Tandvårdsförmåner	3 026 000	325 000
13:6 Socialstyrelsen	523 562	-50 000
14:4 Folkhälsoinstitutet	130 895	-10 000
14:5 Smittskyddsinstitutet	183 568	-6 000
14:7 Folkhälsopolitiska åtgärder (inklusive alkoholpolitiska åtgärder)	112 985	220 000
14:8 Alkohol- och narkotikapolitiska åtgärder	249 000	-185 000
16:5 Bidrag till handikapporganisationer	163 660	10 000
18:1 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m	365 076	5 000
Nytt anslag Hälsonät	0	100 000
Nytt anslag Vårdgaranti	0	2 000 000
Nytt anslag Nationellt center för komplementär medicin	0	10 000

Fel! Okänt namn på

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsförändring
Nytt anslag Stimulans till arbetet med föräldragrupper	0	10 000
Nytt anslag Nätverket Hälsöfrämjande sjukhus	0	3 000
Nytt anslag Kompetens- och stödinsatser för anhörigvårdare	0	50 000
Summa för utgiftsområdet	41 614 573	2 482 000

Inledning

Inga experter kan ersätta medborgarnas eget engagemang. För Centerpartiet är det naturligt att bygga även välfärdspolitiken underifrån och mobilisera människors engagemang och vilja att vara delaktiga. Både den konkreta solidariteten mellan människor och intresset för att ta hand om sig själv och sina närmstående är viktiga drivkrafter som inte i tillräcklig utsträckning tagits till vara. Också patienter i sjukvården, funktionshindrade och äldre måste få större självbestämmande och egenmakt. Det ökar tryggheten och känslan av värdighet och ger samtidigt möjlighet att förbättra kvalitet och effektivitet. I arbetet för en bättre folkhälsa och mot stora folkhälsoproblem – t.ex. den ökande alkoholkonsumtionen – är det viktigt att underlätta för medborgarna att engagera sig och agera gemensamt. I en välfärd som byggs underifrån är det också viktigt att ge ökat utrymme för personalens initiativ och vilja till förändring.

Anslagsberäkning

Investera i hälsa

För människors hälsa är det egna beteendet och den personliga situationen minst lika viktig som de insatser som sjukvården kan erbjuda. Folkhälsoarbetet bör därför uppvärderas och hälso- och sjukvården organiseras så att den hjälper människor till att ta makten över sin egen och sina närmståendes hälsa. Centerpartiet föreslår att 220 miljoner kronor utöver regeringens anslag satsas inom anslaget Folkhälsopolitiska åtgärder under 2006. Satsningen bör fortsätta även under 2006 och 2007.

Inom anslaget bör en satsning på alkoholprevention inrymmas. Arbetet måste inriktas på att göra medborgarna delaktiga, inte minst ungdomar och deras föräldrar, samt skapa arenor för gemensam handling. Det kan t.ex. handla om få till stånd lokala överenskommelser mellan föräldrar, ungdomar, skolpersonal, polis och andra relevanta samhällsaktörer om gemensamma insatser mot ungdomsfylleri och narkotikaanvändning. Ett sådant arbetssätt

kan ge en betydligt större attitydpåverkan än de sedvanliga reklamkampanjerna. Som en positiv bieffekt stärks de sociala nätverken mellan människor.

Regeringen har inte anslagit medel till tobaksprevention i sitt anslag till Folkhälsoinstitutet. Inom ramen för Centerpartiets anslagsförslag ska 7 000 000 kr anslås till detta ändamål.

Hälsofrämjande sjukhus

För att främja ett mer hälsofrämjande och förebyggande perspektiv inom hälso- och sjukvården är det angeläget att stödja de ansatser i den riktningen som nu sker på olika håll i landet. Det svenska nätverket för Hälsufrämjande sjukhus omfattar i dag 26 sjukhus men syftar även till att förbättra det hälsofrämjande arbetet i hela vårdkedjan. Bland de projekt som för närvarande bedrivs kan märkas:

- Att mäta hälsorelaterad livskvalitet som resultatmått, bl.a. i syfte att belysa i vad mån vården har förmåga att stödja individens möjlighet att leva ett bra liv.
- Utveckling av modeller för fysisk aktivitet på recept också i sjukhusmiljö.
- Alkoholprevention i primärvård och sjukhusmottagningar.
- Rekommendationer för rökavvänjning för psykiskt sjuka.
- Rådgivning om mat och matvanor.

Nätverket är av stor betydelse för implementeringen av målområde 6 i den nationella strategin för folkhälsan, en mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård. Centerpartiet anser att ett permanent ekonomiskt stöd ska tilldelas nätverket om 3 miljoner kronor per år.

Satsning på nationellt hälsonät och elektroniska hälsopass

För att främja människors förmåga att förstå sin egen hälsa och patienters möjligheter vill Centerpartiet införa ett nationellt hälsonät och individuella elektroniska hälsopass. Det nationella hälsonätet innebär en fungerande samordnad informationsinfrastruktur som möjliggör användande av elektroniska journaler (och hälsopass, se nedan) på ett integritetssäkert sätt. Hälsonätet omfattar också möjligheter till automatisk registrering av aidentifierade data av resultatet från olika behandlingar, hos olika vårdgivare etc. I hälsonätet ingår också en nationell hälsportal med tillgängliga kvalitetsregister.

Den sammanlagda kostnaden för ett fullt utbyggt hälsonät belöper sig troligen till mångmiljardbelopp. I Centerpartiets hälso- och sjukvårdspolitiska motion föreslås en PPP-lösning (Public-Private Partnership) där olika intressenter som kan ha ett legitimt intresse av de möjligheter till kommunikation, information och statistik som nätet kan erbjuda går samman kring finansieringen. Om möjligt bör de individuella hälsopassen finansieras inom ramen för samma projekt.

Fel! Okänt namn på

Centerpartiet anslår 100 miljoner kronor per år till arbetet med ett nationellt hälsonät och individuella elektroniska hälsopass. Det anslaget är inte tillräckligt för hela finansieringen utan är tänkt som utvecklingsanslag, projektmedel och liknande.

Bättre tillgänglighet och nationell vårdgaranti

Hälso- och sjukvården ska vara förebyggande och bygga på ett bra samspel mellan den enskilde och vårdpersonalen där den enskildes egen delaktighet och eget ansvar ges bättre förutsättningar. Det förutsätter både tydligare rättigheter för patienten och bra informationssystem som ger förutsättningar för en god samverkan och en bra närvård med individen i centrum.

Centerpartiet verkar för att stärka medborgarnas tillgänglighet till vården. Därför vill vi genomföra en nationell vårdgaranti. För en nationell vårdgaranti behövs det mer resurser i en engångsinsats för att beta av befintliga värdköer. Men det räcker inte med pengar. Minst lika viktigt är att skapa mekanismer som gör att den enskilde kan utkräva sin garanti. På så vis får landstingen starka drivkrafter att verkligen leva upp till garantin. Centerpartiet vill – liksom övriga partier i Allians för Sverige – anslå 2 000 miljoner kronor under 2005 och 1 500 miljoner kronor under 2006 för engångsinsatsen, och för detta bör ett särskilt anslag öppnas. De så kallade tillgänglighetspengarna som tidigare anslagits till landstingen liksom regeringens anslag till vårdgaranti ingår i detta anslag, som för tydlighetens skull anslås inom UO9 i stället för inom UO25. Förslaget till nationell vårdgaranti utvecklas i en flerpartinotion som Centerpartiet står bakom.

Tandvård

Centerpartiet ser i dagsläget ingen möjlighet att inkludera tandvården i sjukvårdsförsäkringen och en övervägande offentlig finansiering. I stället inriktar sig Centerpartiets tandvårdspolitik – som presenteras i särskild motion – på att värna de ekonomiskt mest utsattas tandvårdsbehov, att stärka konkurrensen och entreprenörskapet i tandvården samt att ge patienterna bättre verktyg att pressa priserna. Till detta ändamål anslår vi 325 miljoner kronor.

Huvuddelen av medlen ska – tillsammans med de pengar som i dag finansierar den så kallade 65-plus-reformen – användas för att finansiera ett inkomstrelaterat högkostnadsskydd (Tandplus) som ska gälla för samtliga personer över 20 års ålder.

35 miljoner kronor ska användas för att finansiera ett "presentkort" om 300 kr som varje person som fyller 22 år ska få sig tillsänt på sin födelsedag. Detta kort gäller som del av betalning för tandvårdsundersökning vid offentlig eller privat tandvårdsklinik.

Inom anslaget ska även rymmas utveckling och införande av ett standardiserat tandvårdsprotokoll, som ska göra det enklare för en patient att ta med sig

Fel! Okänt namn på

resultatet av en tandvårdsundersökning till annan tandläkare än den som genomförde undersökning för att på så vis kunna pressa priserna.

Även stöd till frivillig certifiering av tandvårdskliniker vad gäller bemötande och transparens beträffande priser och villkor ska rymmas inom anslaget.

Nationellt center för komplementär medicin

Ett nationellt center för komplementär medicin bör skapas. Centret ska ägna sig åt värdering av olika behandlingsmetoders effektivitet samt fungera som bas för att sprida information och kunskap om verksamma komplementära behandlingsmetoder till bl.a. sjukvårdshuvudmän m.m. Centret ska också ha bibliotek och konferenslokaler m.m. för att kunna fungera som mötesplats och kunskapscentrum för berörda verksamheter. För finansieringen av centret föreslås ett nytt anslag om 10 miljoner kronor per år.

Barn och familj – satsning på föräldragrupper

Föräldragrupper som träffas regelbundet, byter erfarenheter, tar del av ny information, umgås m.m. har visat sig vara ett verksamt medel för att stärka de sociala nätverken kring föräldraskapet, men även att öka fädernas delaktighet, minska skilsmässofrekvensen m.m. Föräldragrupper ger även föräldrar en arena för att diskutera och komma överens om hur man ska hantera gemensamma problem som t.ex. barn- och ungdomars alkohol- och droganvändning, skolfrågor, förhållningsregler för barn och ungdomar m.m. Ett utmärkt exempel är föräldragrupperna i Leksands kommun där vissa grupper nu har hållit samman från barnens födelse till tonårsåldern, långt efter det att kommunens aktiva insatser har upphört.

Det är nu aktuellt att bilda en samarbetsorganisation för landets föräldragrupper. Centerpartiet anser att det är av stort intresse att stödja och stimulera spridningen av föräldragrups-konceptet. Därför bör 10 miljoner kronor per år anslås under nytt anslag för detta ändamål.

Funktionshinder

Ett funktionshinder påverkas av den enskildes livsvillkor och av hur vårt samhälle är utformat. Handikappolitiken har länge utgått från synsättet att funktionshinder är människor med ett vårdbehov. Även om man naturligtvis inte kan bortse från att det finns en medicinsk aspekt kopplad till många funktionshinder bör det exklusivt handikappolitiska fokuset ligga på åtgärder som kan vidtas för att funktionshindret ska upphöra att vara ett handikapp. Det är också viktigt att inte i första hand se funktionshinder som passiva klienter för mer eller mindre välvilliga myndigheter utan ta fasta på att de – i

Fel! Okänt namn på

likhet med alla människor – är viktiga resurser som kan lämna bidrag till samhälle och medmänniskor.

Handikapporganisationerna fyller en viktig roll som opinionsbildare, men ännu viktigare är de i egenskap av mötesplatser, stödjepunkter och verktyg för medlemmarna att förbättra sina villkor och sin livskvalitet. Förändringar i bidragssystemen har under senare år medfört försämrade ekonomi för många, främst mindre, handikapporganisationer. Centerpartiet ser ett stort värde i livaktiga handikapporganisationer och föreslår därför att anslaget till handikapporganisationer (16:5) ökas med 10 miljoner kronor per år.

Volontärsarbete och frivilligorganisationer

Civilsamhällets organisationer har alltid utgjort ett oersättligt inslag i omsorgen om samhällets mest utsatta. I t.ex. arbetet med uteliggare eller missbrukare har Frälsningsarmén och andra ideella organisationer ofta en större förmåga till kontakt eftersom de hjälpbehövande ofta misstror myndigheter. Pensionärsorganisationernas väntjänst är ett annat exempel som visar hur frivilliga insatser kan bidra med en personlig värme som ibland är svår att tillhandahålla i den offentliga servicen. Det personliga solidaritetsarbetet är viktigt för att hålla allas vårt personliga ansvar och solidaritet levande. I Stockholm har frivilligorganisationerna skapat en gemensam ”volontärsförmedling” där enskilda som vill göra en insats kan komma i kontakt med hjälporganisationerna via Internet. Även i många andra kommuner pågår liknande ansträngningar i mindre skala. Det vore önskvärt att fortsätta arbetet med att finna former som underlättar ”rekryteringen” till frivilligorganisationer. En nationell volontärsförmedling vore t.ex. en tänkbar möjlighet.

Inom anslaget Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. bör 5 miljoner kronor anslås under 2005 och 10 miljoner kronor under följande år för att stimulera frivilligorganisationernas arbete, med särskild inriktning på rekryteringen av volontärer.

Besparingar på byråkrati

De nationella sociala myndigheterna gör i allmänhet ett mycket bra arbete. I alla myndigheter insmyger sig emellertid rutiner och självgenererande verksamhet som bidrar till ineffektivitet. Det finns enligt Centerpartiet möjligheter att sänka anslagen för de sociala myndigheter som sorterar under UO9 och kompensera för detta genom ökad prioritering av arbetsuppgifterna m.m. Det är också viktigt att erinra sig att aldrig så god vetenskaplig kunskap om sociala problem är tillräckligt för att finna lösningar. Underifrånperspektivet och det personliga engagemanget kan ofta vara nog så effektivt. Därför bör anslagen till Socialstyrelsen, Folkhälsoinstitutet och Smittskyddsinstitutet minskas med i tabellverket redovisade belopp.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 oktober 2005

Kenneth Johansson (c)

Birgitta Carlsson (c)

Margareta Andersson (c)

Jan Andersson (c)

Birgitta Sellén (c)